

вні підприємства створює система бухгалтерського обліку, головна ціль якої в умовах ринкової економіки у відповідності до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» полягає в забезпеченні прийняття рішення зовнішніми та внутрішніми користувачами. Приклад здійснення ефективної екологічної політики Європейського Союзу, який за останні десятиріччя досяг значних успіхів є регулювання та координація природоохоронної діяльності держав-членів, розвитку нормативно-правової бази та розроблення нових підходів до захисту довкілля, що має бути зразком для країн, які досягли в цій сфері значно менших успіхів, зокрема і для України.

Перелік посилань:

1. Лень В. Колівешко О. Екологічні збитки, витрати та втрати: поняття, зміст. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 2. С. 11–18.
2. Гнилицька Л. Напрями удосконалення обліку, аналізу та аудиту витрат природоохоронної діяльності. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2002. № 7. С. 13-17.
3. Хмелев С. А., Суглобов А. Е. Методические аспекты эколого-ориентированного учета и аудита в целях обеспечения экономической безопасности предприятий промышленности URL: http://edu.tltsu.ru/sites/sites_content/site1238/html/media67250/20Hmelev.pdf.

НОВОВВЕДЕННЯ В ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

*Івакін В.О., здобувач вищої освіти
Хорошилова І.О., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В умовах сьогодення в період глобальних змін у різних сферах діяльності суспільства питання дебіторської заборгованості є досить актуальним, адже фінансовий стан підприємства значною мірою залежить саме від наявності та ефективного управління цим видом заборгованості.

Безнадійна дебіторська заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або через яку минув термін позовної давності (п. 4 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»).

Зверніть увагу, що у визначенні згадка про «поточну» дебіторську заборгованість зовсім не означає, що довгострокова дебіторська заборгованість не може бути безнадійною. Справа в тому, що на рік її погашення довгострокову заборгованість має бути переведено у балансі підприємства до складу поточної, до якої належить вся заборгованість, яка має бути сплачена протягом 12 місяців з дати балансу. Таким чином, довгострокова заборгованість із бухгалтерської точки зору на очікувану дату погашення вже має бути поточною.

Це означає, що з метою бухгалтерського обліку дебіторська заборгованість може бути визнана безнадійною при виконанні хоча б однієї з двох умов:

- існує впевненість про неповернення заборгованості контрагентом-дебітором, тобто боржником;
- за такою заборгованістю минув термін позовної давності (пройшло три роки з моменту виникнення дебіторської заборгованості).

Один із типових прикладів, коли можна говорити про повну впевненість у непогашенні дебіторської заборгованості – наявність інформації про ліквідацію боржника або визнання його банкрутом.

Також можна бути впевненим у відсутності реальних перспектив стягнути борг навіть якщо контрагент де-юре існує, проте де-факто не здійснює будь-якої господарської діяльності і не має ліквідних активів для погашення заборгованості. Якщо ви вступали з ним у судовий позов, підтвердити таку оцінку ситуації може, наприклад, акт держа-

вного виконавця про відсутність у боржника майна, на яке може бути стягнуто стягнення.

Тягар з ухвалення рішення про визнання заборгованості безнадійною та її списання лежить зовсім не на бухгалтері, а на керівнику підприємства. Саме він, має визнати відповідну дебіторську заборгованість безнадійною та розпорядитися списати її з балансу. Звісно, бухгалтер неспроможна самоусуватись від цього процесу. Він має вчасно «забити на сполох» і забезпечити керівництво інформацією, необхідною для ухвалення рішення. Адже якщо безнадійну заборгованість не списати вчасно, то згодом доведеться виправляти помилки в обліку.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю має великий вплив на ліквідність, а, отже, і на зміцнення фінансового становища підприємства в цілому. Тому саме ефективне управління дебіторською заборгованістю відноситься до необхідних умов успішної діяльності, оскільки воно створює передумови для швидкого зростання бізнесу і збільшення фінансових можливостей підприємства. Неефективність управління дебіторською заборгованістю може бути зумовлена як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками – низькою платоспроможністю або недобросовісністю покупців, інфляцією, недостатнім рівнем професіоналізму фінансового менеджера, недостатнім рівнем контролю за дебіторською заборгованістю. Функції з управління дебіторською заборгованістю, як правило, покладаються на фінансового менеджера, а інформаційне забезпечення формує і подає бухгалтерія.

Для забезпечення стійкого фінансового стану підприємство повинне вибудувати ефективну систему контролю руху і своєчасного стягнення дебіторської заборгованості. Для цього підприємству необхідно не лише формувати бюджет і вести реєстр «старіння» дебіторської заборгованості, своєчасно вживати заходи щодо її інкасації, а й здій-

снювати систематичний аналіз цього активу. Аналіз дебіторської заборгованості за термінами її виникнення дозволяє оцінити ефективність і збалансованість політики товарного кредиту і надання знижок покупцям; визначає сфери, в яких необхідно докласти додаткових зусиль для повернення боргів; дає базу для створення резерву сумнівних боргів; дозволяє спрогнозувати надходження коштів.

Рішення про визнання безнадійної заборгованості варто оформити наказом керівника про списання безнадійної дебіторської заборгованості. Далі бухгалтер оформляє первинний документ на списання «безнадії» у вигляді бухгалтерської довідки та відображає наслідки такої операції в обліку.

Будь-яка заборгованість у будь-який момент може бути визнана підприємством безнадійною.

Списання безнадійної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, послуги здійснюється в момент її визнання або за рахунок створеного резерву сумнівних боргів, або шляхом віднесення на витрати звітного періоду. Така класифікація статей дебіторської заборгованості, яка наведена в НП(С)БО і яка присутня в балансі, ураховує рівень ліквідності статей, корисніша для користувачів фінансової звітності щодо оцінки фінансового стану підприємства, надає повнішу інформацію про рівень дебіторської заборгованості й можливість перетворення фінансових зобов'язань у гроші.

Зазначимо, що облікові наслідки залежать від того, яку саме безнадійну дебіторську заборгованість списують: грошову чи товарну.

Під грошової дебіторську заборгованість прийнято розуміти заборгованість з оплати раніше відвантажених товарів (виконані роботи, надані послуги), а під товарної – заборгованість з постачання товарів (робіт, послуги) рахунком раніше перерахованої передоплати.

Виходячи з вищенаведеного можна зробити висновок, що організація управління дебіторською заборгованістю безпосередньо впливає на прибутковість підприємства і визначає дисконтну і кредитну політику для покупців, шляхи прискорення повернення боргів і зменшення безнадійної заборгованості, а також вибір умов продажу, що забезпечують гарантоване надходження коштів і є однією з проблем підприємства.

Перелік посилань:

1. НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» : затв. наказом М-ва фінансів України від 8 жовт. 1999 р. № 237. URL: <https://buhgater911.com/normativnaya-baza/instrplan-rah/standart-buhgalterskogo/pologhennya-standart-buhgaltersykogo1021475.html>.
2. Чорнобривець М.М. Дебіторська заборгованість: сутність та причини виникнення. URL: www.irbisnbuv.gov.ua/cgi.../cgiirbis_64.exe?

ДОСЛІДЖЕННЯ ВИЗНАЧЕННЯ «ЗАПАСИ» ДЛЯ ЦІЛЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

*Ковальова Т.В., канд. екон. наук, доцент
Шрамкова Н.А., здобувач вищої освіти*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Тлумачний словник української мови трактує запаси як «певну кількість продуктів, матеріалів тощо, заготовлених заздалегідь для використання у разі потреби» [1]. У бухгалтерському обліку термін запаси з'явився у період, коли в Україні перейшла на національні стандарти обліку. Як відомо, цей перехід був спрямований на те, щоб максимально врахувати вимоги міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. До цього періоду, в контексті запасів використовувались терміни: «матеріальні ресурси», «предмети праці», «товарно-матеріальні цінності», «виробничі ресурси». У теперішній час ці терміни теж використовують-